

ถอดเทปบทสัมภาษณ์ คุณลาภ หาญทะเล

ผู้สัมภาษณ์: คำ สวัสดิ์ค๊ะปาลาภ

ปาลาภ: จ้า หวัดดี

ผู้สัมภาษณ์: ปาลาภชื่อ นามสกุลจริง อะไรคะ

ปาลาภ: หาญทะเลจ๊ะ

ผู้สัมภาษณ์: ปาลาภ หาญทะเล นะคะ

ปาลาภ: นามสกุลพระราชทาน

ผู้สัมภาษณ์: นามสกุลพระราชทานคะ ปาลาภเกิดในชุมชนบางสักนี้เลยใช่มั้ยคะ

ปาลาภ: เออ บางสักนี่คะ

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ เกิดมาแล้วก็อยู่มากี่ปีแล้วคะ ตั้งแต่เกิดเลย

ปาลาภ: อู้ย! ตั้งแต่เกิด เกิดที่หมู่บ้านที่อยู่หรงเค็ด*

ผู้สัมภาษณ์: หรงเค็ด

ปาลาภ: หรงเค็ด* เลยก้เขาให้ออกไปอยู่ในหรง* หรง* ในของป้าอยู่อั้นนะ เป็นชื่อหมู่บ้านหรงเค็ด* หรง* บ้านนา นายาว หรงชัย* เออ มั่นนั้น แล้วก็ อยู่หรงเค็ด*เลยก้ใหญ่แล้ว เออ มีโจรมาปล้น มาไรแอ๊ะ สมัยนั้น ปล้น เออ ปล้นแล้วก็ย้ายออกจากหรงเค็ด*นี้ไปอยู่หรง* อยู่หรง*จนอยู่ถึงมานี้เลย พ่อแม่ก็เสียตรงนี้ แม่ของป้าก็ฝังอยู่แค่ที่ พี่สาวอยู่ อั้นกับแม่ แต่ป้านี้เขาไม่ให้ฝังแล้ว เขาว่าต่อไปถ้าฝังอัน เวลาเขาจะมาซื้อที่ซื้อไรอันมันลำบากเพราะแม่เรายังอยู่ในที่เขา ถ้าเป็นที่ที่เหมือนกับสวนไรพั้นนี้ไม่ต้องยุ่งยาก เหมือนแถวบ้านป้านั้น บางทีลูก ๆ หลาน ๆ มันไม่เหมือนรุ่นป้า รุ่นยายแอ๊ะนะ เออ เหมือนรุ่นป้านี้ยังหวังว่าเออมรดกของพ่อแม่ พ่อแม่ทำมา เรานีกว่าฝาก กว่าจะได้สืบทอดอะไร เออ แล้วก็เก็บ เก็บเอาไว้ หมั่น ต่อไปลูก ๆ หลาน ๆ นี่เหมือนป้านี้ ถ้าป้าไม่ขายอะไรเพราะไรอะ ต่อไปอัน ลูกหลานอื่น มันไม่มีที่อยู่ อ่า ถึงเราที่นิด ๆ หน่อย ๆ ถ้าลูกหลานเราเยอะ เราต้องมารวมอยู่กันได้ แต่สมัยนั้นพ่อแม่เก็บมาแต่นะ มารุ่นป้าต้องเก็บหลาย เก็บไว้ ถ้ารุ่นลูกต่อไปป้าก็จะไม่รู้ มันสมัยเรื่อย ไซ้

ผู้สัมภาษณ์: ค่ะ แต่ก็คือสุดท้ายก็คือที่บางสักอันนี้นะคะที่จะเก็บไว้

ปาลาภ: ไซ้

ผู้สัมภาษณ์: แล้วตอนนั้นบ้านปาลาภมีครอบครัวกี่คนหรอคะ มีพี่น้องกี่คน

ปาลาภ: ป้านั้นมีสองครอบครัว พ่อแม่สอง สี่คน แม่สอง พ่อสอง

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ

ป้าลาภ: แม่กับพ่อนี้เป็นพี่น้องกันพันนั้น แต่พี่เอาลูกของน้องไปเลี้ยง ไข่ แต่ไม่ไข่นั้น เป็นแม่เดียวกันก็ได้

ผู้สัมภาษณ์: อ้อค่ะ

ป้าลาภ: แต่ถ้าอยู่ชุดแม่หนึ่งหรือ พี่ทั้งหมดแปดคน แปดคนจากบ้านะ เออ เจ็ดคนหรือ แปดคนจากป่า ถ้าป้ามาอยู่แม่กับป้าเลินนี้ สี่คน แต่เสียป้าฉ่าไปแล้ว ถ้าแม่นี้สี่คน แม่นั้นเจ็ด

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ นับได้สองอย่างป้าลาภ

ป้าลาภ: อ่าใช่ เหมือนกับแม่นั้น พ่อแม่ของป้าเสีย เขาก็เอาไปเลี้ยง เหมือนป้าเงาะ ป้าสา แกเขาไปทำ ไปลงแร่ ไปหาไอโรพินนี้แะลูก

ผู้สัมภาษณ์: แล้วตอนแรกครอบครัวป้าลาภทำอาชีพอะไรคะ

ป้าลาภ: ตอนแรกอันเอ่อ ส่วนมาจะติดตามพ่อไปนอกเลแะ

ผู้สัมภาษณ์: ร่อนแร่ ค่ะ

ป้าลาภ: ไปนอกเล ไปอวน ไปนี้แะ ไปทำอวน ทำมู สมัยนั้น แล้วก็ทำไร่ทำนา ทำไร่จะปลูกข้าว เมื่อก่อนเขาปลูกข้าวนี้แถวนี้เขาปลูกข้าวทั้งเพแะ เออ ปลูกข้าวก่อน แต่เขามาทำสวน ทำเป็นสวนนั้น เมื่อก่อนสวนยางไม่มี สวนไรไม่มี

ผู้สัมภาษณ์: เป็นสวนอะไรหรือคะ

ป้าลาภ: เมื่อก่อนได้เขาก็ปลูกนั้นแะ ปลูกพริก ปลูกไอโรพินนั้นแะ ผักแคหัวไรแะ เขาปลูกไ้ว มันไอโรแะ ปลูกไ้วเผื่อว่าไม่มีข้าวกินเขาก็เอามันเอาไรนั้นแะต้มกิน เมื่อก่อนของหวานไรก็ไม่มี หนมก็ไม่มี สบู่สระผมไอโรก็ไม่มี ผ้าเสื้อก็ไม่เยอะเหมือนสมัยนี้ สมัยนั้นมีสองชุด ชุดเดียว อ่า อาบน้ำเขาก็ไม่มีไอโร สระผมนี้เขาสระกับยานบ้า

ผู้สัมภาษณ์: กับอะไรนะคะป้า

ป้าลาภ: ยานบ้า

ผู้สัมภาษณ์: หย่านบา

ป้าลาภ: ยานสะบ้าอัน สะบ้า

นก*: เป็นเปลือกไม้

ผู้สัมภาษณ์: อ้า เปลือกไม้

ป้าลาภ: แคเขา เขาไอโร เขาสระ

นก*: ใช้ทำพิธี

ป้าลาภ: เออใช้นั้นแหละ นั้นแหละ เขาเอามาสระผม

ผู้สัมภาษณ์: ค่ะ ปลุกทั้งข้าว ทั้งทำสวน แล้วก็ร้อนแฉะด้วย ส่วนป่าลาภตอนสาว ๆ ก็คือ...

ป่าลาภ: เหมือนกับเวลามารสมเขาก็ไป ทำอันนี้แะ วิดแร่ไรแะ กวาดแร่แค่หน้าหาดนั้น กวาดกองหลาว กองเก็บ

ผู้สัมภาษณ์: แล้วอันนี้คือเค้าจ้างเราหรือว่าเราไปทำเอง

ป่าลาภ: ทำเอง

ผู้สัมภาษณ์: แต่ว่ามี ต้องมีคนไปขายให้เค้าใช้มั้ยคะ

ป่าลาภ: เอ้อ ต้องไปขาย

ผู้สัมภาษณ์: ไปขาย อ้อ

ป่าลาภ: เขาก็นั้นแะ เขาทำเวลานั้นไปขาย ขายอัน ไปลักขายหลาวอัน

ผู้สัมภาษณ์: ไปลักขาย

ป่าลาภ: เออ ต้องหยบ เมื่อก่อนนั้นหยบ เวลาไปขายแร่ต้องหยบ สมัยนั้นเขาพา เขายีบผ้าเนี่ยเขายีบเป็นถุง แล้วเวลาได้แร่สิบลูก โล ยี่สิบลูก พันนั้นแะ แต่สมัยนั้นโลก็บาทมันอะ

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ แล้วอยู่ได้มั้ยคะ ลำบากมั๊ยคะสมัยก่อน

ป่าลาภ: สมัยนั้น สมัยนั้นมันไม่ลำบากแะลูก เพราะมันของกินของไรเราไม่ต้องซื้ออัน ไม่ต้องซื้อ เหมือนกับสมัยนั้นสบู่อะไรก็ไม่มี ไอโรฟริกอะไรต้องปลูกเอง ไข่ พันนั้นแะ เลยกัมันไม่ลำบาก เหมือนสมัยนี้ ถ้าคนไม่มีงาน ไม่ได้ทำงาน คนแก่ ๆ ไอโรก็ไม่มี ถ้าไม่มีไอโรก็มันไม่พอเพียงรายจ่าย สมัยนี้ข้าวอะไรต้อง...

ผู้สัมภาษณ์: ซื้อมด

ป่าลาภ: อ่า ซื้อมด

ผู้สัมภาษณ์: ค่ะ ป่าลาภเล่าเรื่องแบบว่าชีวิตสมัยก่อน อยากทราบเรื่องการหาพิธิหรือฉลองอะไรสมัยก่อน ก็ไม่เหมือนปัจจุบันมีความแตกต่างกันยังไงคะ

ป่าลาภ: สมัยนั้นแตกต่างกันแหละลูก แตกต่าง สมัยนั้นเขาทึนไอ้ เขาไม่ซื้อแบ่งไรเขาไม่ซื้อ เขาซื้อน้ำตาลหрок แบ่งนี้เขา ข้าวสารนี้แะเขาแช่เอาไว้ แช่ไว้เขาทึนกับครก

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ แบ่งไม่ต้องซื้อ แบ่งทำเอง แบ่งทำขนม

ป่าลาภ: เออ แล้วเขาก็นั้นแะ เขาเอาบุกนั้นแะ

ผู้สัมภาษณ์: บุก

ป่าลาภ: เออ หัวบุกอื่น มาตำแบ่ง

ผู้สัมภาษณ์: ไอ้ ทำเอง

ป่าลาภ: ไข่ เขาทำหัวบุกนั้นแะ เอามาทำแบ่ง แล้วก็ทำขนม สมัยนั้นอื่น แล้วก็หัวกลอย

ผู้สัมภาษณ์: หัวกลอย

ปาลาภ: มันมี มันมีหลายหลายแบบ เวลายามเดือนห้าเดือนหกเขาไปซุดหัวมันใช้แค่พาลูกไปดูอื่น อ่า
เขาใช้หัวมันนั้นแอะ เผากิน

ผู้สัมภาษณ์: ค่ะ แล้วเห็นปาลาภบอกว่า เดินไปไกล ๆ เลยหรอคะ โดยไม่มีมอเตอร์ไซค์

ปาลาภ: สมัยนั้นเวลามีกานมีไอโรส่วนมากเขาจะเดิน เมื่อก่อนเวลาไปพิธีกรรมพ่อดาสามพันนี้ก็เดิน
เดินจะพอเริ่ม ค่ำ ๆ นี่เขาเดินแล้ว

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ ค่ำ ๆ ไม่ร้อนยังงี้

ปาลาภ: พอเริ่มตีหกแะ ตีหกเย็นอื่น เขาเริ่มไปนั้นแล้ว ไปแค่หลาพ่อดาแล้ว พอตีแปดตีเก้านี้เขาจัด
ขัดใครจัดไอโรพันนั้นแล แล้วสมัยนั้นมันมีโนราห์ รำหน้าพ่อดาอื่น แต่พอมารุ่นป้า แม่ของป้าเป็นโนราห์

นก*: แม่ปาลาภเป็นโนราห์

ปาลาภ: แม่อื่นเป็นโนราห์ เป็นโนราห์ ส่วนมากแม่จะเมื่อก่อนนะรำ แต่พอนั้นมันก็ของไอโรมันไม่มีให้
มันหายาก เลยก็เสียเลยก็ไม่มีคนสืบทอด ไซ้

ผู้สัมภาษณ์: แล้วพ่อดาสามพันก็คือฉลอง แอะ ทำมาตั้งแต่ปาลาภเป็นเด็กเลยรีปาวคะ

ปาลาภ: อ้อย! ป้ายังไม่รู้เรื่องเลย

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ

ปาลาภ: ศาลพ่อดานั้นป้ายังไม่รู้เรื่องแล้ว ป้าเริ่มเอาตอนอายุยี่สิบปี ยี่สิบปีแอะ

ผู้สัมภาษณ์: ค่ะ

ปาลาภ: พ่อดาอื่น เลยก็มันเข้า มันเข้าทรงอื่น

ผู้สัมภาษณ์: เข้าทรง คือปาลาภก็เรียนจาก...

ปาลาภ: ไม่ใช่เรียน ไม่ใช่เรียน มันสืบทอด มันเหมือนกับจิตของปู่ย่าตายายของแม่ มันอยู่
แต่มันอยู่แต่ในซุดเป็นญาติโกโหติกา เหมือนนิ เหมือนตาเนื่อง เหมือนตาเริน เหมือนตาปานนิ อ่า พ่อ นั้น
มันเป็นเส้นสายตระกูลอื่น ถ้าเหมือนป้า ป้าให้ไป แต่มีอีกคนนึง ถ้าเหมือนตาเรินไป ผัวลูกหรือว่าหลานเข้า
มันจะเกิดขึ้นมาเหมือน เหมือนโก้นวยอื่น โก้นวยอื่นตาปานแกลเสียแล้ว อ่า นั้นแล
เห็นมันต้องเข้าทรงในโก้นวยละ มันจะนั้น มันจะติดตามเครือญาติหรือก ถ้าคนอื่นมันไม่สืบ

ผู้สัมภาษณ์: สืบในเครือญาติ

ปาลาภ: ไซ้ ๆ

ผู้สัมภาษณ์: ถ้าคนอื่นนะ ไม่สืบ สืบไม่ได้

ปาลาภ: ถ้าคนอื่นนั้นมันจะไม่ข้าม มันจะไม่นั้นเลย ผ่านในเครือญาติเอง เหมือนคินนั้นนกก*ก็เห็นป้าป๋ม

นก*: อืม

ปาลาภ: ป่าปืม ป่าพร ป่าต่าว ป่าอ้อย ป่านึ่ง ถ้าเป็นเครือญาตินั้น เหมือนกับป่า ป่า
เหมือนกับลุงเนื่องแกผิดพลาดไปอื่น ถ้าป่าสลับไป พวกลุงแอะจะมา

ผู้สัมภาษณ์: มาแทน

ปาลาภ: ไม่มาแทน มาช่วยป่า

ผู้สัมภาษณ์: มาช่วย

ปาลาภ: เออ แต่มีตาเร็น มีใครพันนี้ต้องเรียกเรือหลาว

ผู้สัมภาษณ์: ค่ะ

ปาลาภ: เหมือนลูกป่าเร็นคีนนั้น เจ้าโอบ มันต้องเรียกคนมาต่อ ต่อป่าจะพัน ถ้าไม่เข้า เข้านั้น
ไม่ครบเขาอื่น จะไม่พัน เมื่อก่อนบางคนอยู่เจ็ดวันเจ็ดคืนนะ สลับ สลับอื่นนะ ถ้าเรียกไม้นั้นอะ ไม่กรง ไม่กรง
เหมือนกับปู่ย่าตายายไม่มาหมดอื่น เรียกผิดเรียกถูกอะไรพันนั้น เหมือนกับไม้ไซเขาเรียกผิดเรียกถูก มีคน
มีคนนั้นกัน หมอแอะอื่นเขา มาขัดไม่ให้พิธีอื่น อ่า เออ ใช่ ๆ

ผู้สัมภาษณ์: เห็นเด็ก ๆ เค้าจะเล่าเรื่องที่ในพิธีแล้วปาลาภได้ขึ้นไปปีนเสาอะไรต่าง ๆ จำได้มั๊ยคะ

ปาลาภ: เหมือนป่าอื่น พ่อแม่อื่น พ่อแม่ของป่าอื่น เขาขึ้นเสาธง หมัน แก แกบอก แกไม่
ไม่ลง(ฟังไม่ออก แต่ต้องเป็นสมาชิกสักคนในครอบครัว) แกมาลงป่า แม่ของป่าเป็นผู้หญิง เลยก็มันไม่ลงเพ่ง
มันมาลงป่า

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ เป็นผู้หญิง

ปาลาภ: ใช่ แต่มีหลายคนนะ แต่บางคนไม่ขึ้น เมื่อก่อน ป่าป้อมคนนึ่งขึ้น เข้าทรงอื่น แต่แกไม่ค่อยไป
แกจะ ถ้าคนนั้นมันจะอยู่ไกลก็มันขึ้น เหมือนป้ายันก็ขึ้น ป้ายันคีนนั้นมาทำพิธีตรงนี้ แกจะเข้าทรง
เมื่อก่อนแกไม่เข้าบ้านตานวยแกมาบ้านพี่บ่าวคนนี้แกเข้า

ผู้สัมภาษณ์: ค่ะ จะถามปาลาภอีกบทบาทหนึ่งที่ทำกิจกรรมเกี่ยวกับชุมชน ค่ะแบบว่าเป็นผู้นำชุมชนต่าง ๆ
เนี่ยค่ะ คือมันเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อไหร่ ยังไงคะ ปาลาภทำอะไรบ้าง

ปาลาภ: กิจกรรมนั้นเอ่อ

ผู้สัมภาษณ์: ใช่ค่ะ

ปาลาภ: เอ่อ กิจกรรมนั้นเพราะเราสืบทอดมา เพราะเวลาถึงประเพณีเราอื่น ประเพณีไป ไปกินบุญอื่น
ไปขออื่น เราต้องทำสาด ทำสอบ เวลาทำพิธีกรรมก็ทำสาดไป ทำสาดไว้ ไว้เต่า ไว้ข้าวเหนียวอะไรพันนั้นแอะ
แล้วก็ เอ่อ เวลาพระได้นั้นเออ เด็กอื่น มันไม่ บางคน เด็กไป ไปเรียนกับ เขาไปเรียนทำนั้น ทำชะ ทำไรอื่น
เขาจำแม่นแอะ เหมือนเด็กสมัยนี้เขาเรียนเก่งเขานั้นได้ เหมือนรุ่นพวกป่านี้ บางคน คนแก่ ๆ ก็ทำไม่ได้

ผู้สัมภาษณ์: เริ่มลืมหรือคะ

ป้าลาภ: ไม่ใช่สิ๊ม บางคนอื่น มันไม่ มันไม่มาไป ไปนั่งเวลาทำ ทำสาด เวลาสานอื่น
บางคนมันไม่ไปนั่งแค่

ผู้สัมภาษณ์: มันต้องสนใจ

ป้าลาภ: มันไปรวมกันอื่น เออไปนั่งรวมกัน เลยก็บางคนก็ไม่มัน บางคนทำแล้วยังสิ๊มเหมือนกัน
ป้าก็ยังสิ๊มเหมือนกันแหละบางทีนะ เหมือนกับป้า ป้ายัน ป้าแจ้ม เหมือนบ้านี่สานมาตลอดก็เลยก็นั่นแล

ผู้สัมภาษณ์: ก็เลยจำได้

ป้าลาภ: ยายนิด ป้าหนอย เขาทำได้ทุกคน ไร่นี่ทำได้ แต่บางคนอื่น บางคนเวลาเขาเห็นในตลาดสวย ๆ
เอ๊ะ เหมือนกับสาดที่เขาทำแบบเออ แบบลายแบบไร เลยเขาก็ไม่

ผู้สัมภาษณ์: ทำ

ป้าลาภ: เออ ไม่ เขาไปซื้อเอ๊ะ

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ ซื้อเลยไม่ต้องนั่งทำ

ป้าลาภ: เอ้อ ไม่ต้องสานไม่ต้องไรเอ๊ะ เวลา เวลาพอมันจะอยากได้อื่นเนอะ
เวลามันอยากได้เขาก็มาซื้อของป้า เหมือนกับป้าอิดนิ บางทีเขาว่าเออไม่ได้ทำไรอื่น เหมือนบ้านี่
หลายคนนะไม่ทำไรก็ขาย เหมือนป้าแจ้มอื่นก็ขาย ถ้าเขาซื้อก็ขาย บางทีลูกหลานสั่ง
บางทีลูกหลานแค่ไปทำงานโรงแรมไอโรพั่นนี้เอ๊ะ สอบไอโรพั่นนี้เวลาไปขออื่น

ผู้สัมภาษณ์: มีรายได้

ป้าลาภ: เอ้อ ได้กับลูกหลานนั่นแล บางทีคนข้างนอกอื่น ถ้าเวลาพาไปงานอื่นเขาจะซื้อ
ถ้าในชุมชนนี้เหมือนกับเขาไม่ได้มา แต่ไม่ใช่ทำทุกวันนะ ทำจำเพาะเวลาไปพิธี ไปไอโร ไปขอ แต่ แต่พวกป้าอื่น
ถ้าไม่ทำไรอื่น จะทำเรื่อย ๆ อ่า ทำเรื่อย ๆ เวลา เวลาเยอะ เพราะว่ามันไปแบ่ง แบ่งซื้อหลาว

ผู้สัมภาษณ์: แล้ว แล้วกิจกรรมที่ป้าลาภบอกว่าหลังสืนามิที่เริ่มแบบเคลื่อนไหวกับมีชุมชนมอกลน
มอแกน อื่น ๆ ยังไงบ้าง เล่าให้ฟัง

ป้าลาภ: ช่วงแรกสืนามินั่นหอรอ มีกระทรวงวัฒนธรรม อือ เขามาดู เขามาดูอื่น ดูว่า ในชุมชนอื่น
เมื่อก่อนอื่นกระทรวงวัฒนธรรมเขามาดูงานดูไรพั่นนั้น และก็เขาเห็นป้า ป้าดับพดพรวอื่น เอ้อ บางคนเขา
บางคนแค่มาร่วม ร่วมประชุมอื่น แต่ละหมู่บ้านอื่น ป้าว่าไปดูแค่เกาะลันตาอือ ป้าว่ามันทำเหมือนแค่บ้านป้านิ
อีกแห่งหนึ่งแล้วไปแคไหนไม่รู้ เออ เขา เขาทำ เขาแลแบบอื่น ป้าว่า มันจะ บางทีเขาก็ เขาว่าปลาทะเล
แล้วก็ได้รางวัลจากนั้น

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ มีประกวด

ป้าลาภ: เออ ได้รางวัล ประกวดกับบ้านทับปลา ทับปลา รอบแรกทับปลา

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ กระทรงฯ จัด

ปาลาภ: เออ แล้วก็ได้ที่หนึ่ง ได้แค่จังหวัดนั้น ไปปรับแค่จังหวัด ได้ตั้งค์สามหมื่น สามหมื่นก็มาปรับปรุงบ้าน สายไฟไรแะ

ผู้สัมภาษณ์: พอได้เยอะ

ปาลาภ: อ่า ได้ชุดบ่อน้ำไรพั้นนั้นแะ ตรงนั้น พอรอบสองเอาบ้านป่าแต้ว บ้านป่าตาว ได้คนละสองพั้น ป่านนั้นได้หกพั้นหรือเท่าไรไม่รู้ ได้ ได้อันดับสอง ป่าได้อันนั้นหลาว ลูกก็ขึ้น

ผู้สัมภาษณ์: ก็มีแบบทำ เจอ พบปะกันอยู่บ้างใช่มั้ยคะ

ปาลาภ: ใช่ แล้วก็ได้รางวัลนั้นเสร็จ แล้วก็อันแะ มาทำกิจกรรมเรื่องปลา เรื่องปลา เรื่อง...ปลา เรื่องนี้แะคะ มอแกลนพาเที่ยวอัน

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ มอแกลนพาเที่ยว

ปาลาภ: เออ ๆ นั้นแะ แล้วข้าวแลกปลาไไไรไม่รู้

ผู้สัมภาษณ์: ข้าวแลกปลา

ปาลาภ: ปลา ปลา ปลาแดดเดียวอัน

ผู้สัมภาษณ์: ปลาแดดเดียว แลกกับข้าว

ปาลาภ: เออนั้นแะ เลยก็ เลยก็ทำมาเรื่อย ๆ แต่ป่านนั้นบางที บางช่วงอัน ปากี บางทีขึ้นไปสูง บางทีขึ้นไปกรุงเทพ บางทีมาทำบ้านป่า บางที บางทีก็ศูนย์ก็ มันไม่ จังหะบางที่มันเลยก็รัก

ผู้สัมภาษณ์: ป่าขึ้นไปกรุงเทพฯ นี่คือไปกับศูนย์มานุษย์ฯ หรือคะ หรือที่ไหนบ้าง

ปาลาภ: ไปแค่ศูนย์มานุษย์ฯ ก็ไป ไปศูนย์มานุษย์ฯ ไปแค่ไเเมืองทองธานี เมืองทองธานีไปหลายรอบ ไปเชียงใหม่ก็ไป

ผู้สัมภาษณ์: โอ้โห

ปาลาภ: เหมือนกับ เอา ‘พิตตะพั้น’ ไปโซว์

ผู้สัมภาษณ์: ผลิตภัณฑ์ไปโซว์ ค่ะ

ปาลาภ: ใช่

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ

ปาลาภ: ไป ไปหลายแห่ง เออ ไปเยอะ ในกรุงเทพฯ แล้วก็ไปเนี่ย ไป

ผู้สัมภาษณ์: ปาลาภทัวร์ (หัวเราะ)

ปาลาภ: ไปชุมนุมอัน เรา ป่าไปเผื่อว่า ไปให้ปัญหาที่ดินของเราอัน แต่ละชุมชนอัน บางทีป่าขึ้นไปบน รถอัน เขาให้ป่าขึ้นไป เขาว่าคนแคมีปัญหาอัน ต้องขึ้นไปพูดเอง ต้องขึ้นไปพูดให้ ให้นั้น ถ้าไม่พูดนี้ปัญหาตัวเอง

เขาจะไม่รู้ แต่บ้านนั้นพูดภาพรวม พูดว่า เออ มอغلน มอغلน (คำประมาณสามถึงสี่พยางค์ที่ฟังไม่เข้าใจ) แต่ ป่าจะเล่าเรื่องเขาอื่น เล่าไม่หมด แต่ป่าเอาภาพมอغلนมาหมดพันนั้น แล้วบางทีก็ ป่าอื่น จะเล่าเรื่องของป่า เยอะ เพราะป่า ปัญหาของป่าอื่นยังไม่ได้สิทธิพันนั้น

ผู้สัมภาษณ์: มอغلน สิทธิอะไรบ้างคะที่...

ป่าลาภ: ที่ป่ายังไม่ได้สิทธิ เขาไม่ให้ เขาไม่เซ็นให้ ถึงบ้านเขาไปคุยกันแล้วแต่เขาไม่ให้

ผู้สัมภาษณ์: สิทธิเรื่องอะไรคะป่า

ป่าลาภ: ที่ดินอันแหละ ที่ป่าอยู่อัน โฉนดอัน เขาไม่ให้ ทำหรือเขา...

ผู้สัมภาษณ์: จนเราก็ต้องไปพูดเพื่อให้เข้าใจ เรื่อย ๆ ในตรงนี้

ป่าลาภ: นั้นเอ๊ะ ป่าเลยก็ วันนั้นไป ถ้าไม่ได้เจอไอไร ไป ไปพบในสภา ใน...

ผู้สัมภาษณ์: ค่ะ สภา

ป่าลาภ: ป่าว่า เออ ถ้าไม่ได้เข้าไปในสภา ป่าจะเอาเสาบ้านมาอยู่ในทำเนียบ เพราะพื้นที่ของบ้านนั้น นายทุนจะเอา เขาให้ฝรั่งมาอยู่ดีกว่า ชาวเลให้มาอยู่ในทำเนียบให้หมด มอغلนเราอื่น

ผู้สัมภาษณ์: อ้อ ให้ฝรั่งมาเที่ยวดีกว่า

ป่าลาภ: ให้ฝรั่งมาสร้างแล้วก็มอغلนอยู่ทำเนียบเลย ป่าว่านะ ที่ ไอไร ป่าเลยก็บอกว่า “ชีวิตไม่สั้น ที่ดินไม่หาย ถ้าชีวิตหาย ตายกับที่ดิน” เลยเขาก็ แต่ป่าว่าอีกอย่างนึงนะ ป่าว่า “กระดาดคือเนื้อสิน ที่ทำกิน...”

ผู้สัมภาษณ์: ที่ป่าพูดไข่ม้อย

ป่าลาภ: เออ เขาก็บันทึกเอาไว้ เขาว่าให้ป่าพูดใหม่ ป่าก็พูดนั้นเอ๊ะ พูดในสภานั้นแหละคะ บ้านนั้น อ่านไม่ออก ได้แต่นั้นเอ๊ะ คำพูดแบบนี้เอ๊ะ อ่า เออ ป่าว่า “กระดาดคือสินค้า...” เออสิแล้วสิแล้วลูก ป่าอ่านวันนั้น

ผู้สัมภาษณ์: ต้องไปติดตามในที่เคำบันทึกไว้ (หัวเราะ)

ป่าลาภ: ศูนย์มานุษยอื่น พวกพื้*อื่น เขาจะบันทึกเอาไว้ พื้ไมตรีอื่น เวลาป่าพูดแจะเก็บของป่าพูด ป่าว่า กระดาดนี้ไม่เหมือน กระดาดนี้มันไม่เหมือนเสาบ้าน เสาบ้านนั้น ถึง ป่าว่านี้เห็นม้อย ป่ามากรุงเทพฯ แต่เสาบ้านยังอยู่ ถ้าเขาไม่ขุด เขาไม่ไปทำลายบ้าน มันไม่ไปไหนเสาบ้าน แต่เจ้าของอยู่แค่นี้บ้านยังไม่หาย ป่าว่าพันนั้น ป่าก็พูด

ผู้สัมภาษณ์: กระดาดก็คือกระดาดแค่นั้นเอง

ป่าลาภ: ป่าว่ากระดาดนี้มันไปได้ตลอด แต่เสาบ้านไปไม่ได้ เขาว่า เขาว่าขายโต๊ะ ป่าว่า ขายอื่น ตั้งคัมหมัดเร็ว แต่ดินไม่ไปไหน

ผู้สัมภาษณ์: สุดท้ายป่าลาภอยากจะฝากอะไรถึงลูกหลานชาวมอغلนคะ อันนี้จะเก็บไว้ให้ลูกหลานฟัง

ป้าลาภ: ป้านั้นเออ อยากอนุรักษ์ภาษาตัวเอง ภาษา แล้วกันนี้การทำ นี่พิธีกรรมนี้ไม่ให้สูญหาย อ่า เพราะภูมิปัญญาปู่ย่าตายายเรานั้น มันให้มาชั่วลูกชั่วหลาน มัน เขาไม่ไปไหน ถึงเราไปไหนเขาก็ติดตามเราไปเรื่อย ๆ แล้วก็ป้าไว้ ถ้าพ่อแม่อื่น ลูก ๆ หลาน ๆ อื่น บางคนอื่น เราต้องฝึกฝน เราอย่าพูดแต่ภาษาคนไทยเยอะ ต้องพูดมอغلนบ้าง เขาพูดไม่ได้ ถ้าเขาฟังถูกก็เรายายใจใช้มัย เราภูมิใจ เวลา เวลาเหมือนป้าพูดลูกน้องหญิงอื่น ว่า อีตัวเล็กอื่น ว่า ตันกล้า ตันกล้า “ไบดินไนย์*” ก็ตันกล้ามาเวลายายเรียกไอรอื่น ก็มันนั้น ถึงเขาพูดไม่ได้แต่เขาให้ความรู้สึกอื่น ให้เขายังอยู่กับปู่ย่าตายาย ไซ้ แต่ต่อไปอื่น เรื่องถ่ายทอดนี้ มันถ่ายทอดไปตลอดแะลูกเอ้อ ถึง ป้าไม่อยู่ แต่คนอื่นจะแทน หมัน เขามันนั้นอื่น เหมือนกับจิตวิญญาณปู่ย่าตายายอื่นจะไม่หาย มันจะฝังอยู่ใน ตระกูลนั้นแะ

ผู้สัมภาษณ์: ค่ะ ขอบคุณป้าลาภมากเลยคะ